לט: אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

וכגוים לא יתחשב. כל מקום שהוזכרו שם נכרים לא הוזכרו ישראל בכללן: **כשהוא משקה.** אינו מועל המים לילך לטוביים ולרעים לפי שאינו אלא עורה אחד וכשהוא עודר דהוי עורה לכל אחד ואחד אינו עודר אלא הטוביים: **עודר.** חופר. כך הקב"ה זן טוביים ורעים הכל בדבור אחד ממלא את כל העולם כולו טובה שהכל שלו אבל כשבא להגין מן הפורעניות ולשלם שכר אינו אלא לקוויו: **ויעבר הרנה.** מדלא כתיב רנה משמע הרינה המיומדת שהיתה עתידה לבא שבכר הוזכרה. והיכן הוזכרה: **באבוד רשעים רנה.** והיה העולם מלפה מתי תבא הרנה איבודו של אחאב וכשנהרג עברה והוזכרה הרנה כפי הכל: **נגלה לפני החלון.** ניהושפט כתיב כשיצא להלחם בעמונים שבאו עליו: **כי טוב.** משמע כי טוב בעיניו הודאה ושמחה: **כן ישיב ה' עליכם להאביד וגו'.** יפיס אחרים שונאיהם: **והזונות רחצו.** באחאב כתיב בסיתמו: **למרק.** לנטוש ולהאיר. כלומר רחצו והוכרו השמי חזיונות שנאמרו עליו: **מלונן היה.** לא היה אוהב משמש: **דמוס שפי זונות כו'.** והיינו רחצו אותן שפי לורות נרחצו מדמו: **לשמם.** להשליט: **מאי קאמר קרא.** מאי ענין עובדיה היה יראת אלו ויקרא אחאב: **באכרהם** כתיב (בראשית כב) ירא אלהים אתה ולא כתיב מאד: **מפני מה זכה לנביאות.** שהרי גר היה ואין השמינה שורה אלא על המיוחסין שבישראל[1] כדכתיב (בראשית יח) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך: **מאי שנא חמשים.** ולא החביא כולן במערה אחת: **אין מערה מחוזק.** מערות שלו לא היו מחוזקות יותר: **מאי שנא עוכדיה לאדוס.** ולא מתנבא נבואה אחרת למה נאמר לו לזו משאר הנביאים: **שני רשעים.** אחאב ואיזבל: **שני צדיקים.** יאמר ורבקה: **מיניה וביה אחא ניזול ביה נרגא.** אחא יער. מעצמו של יער יכנס בתוך הגרגן להיות בית יד ויקללו בו את היער. וכן עובדיה לאדוס ודוד למואב והוא יצא מרות המואביה: **מפוכה מסרחם.** מגופה ומתוך עוביה ממחיל הסרחון: **כמפוקיים שבכם לא עשיתם.** כמו עגלון מלך מואב שהיה מכבד את הבם כשאמר לו אהוד דבר אלהים לי אליך המלך מיד ויקם מעל הכסא (שופטים ג): **כמקולקלין שבכם.** כגון מיסע מלך מואב שהקריב בנו לע"ז כך היו ישראל עושין וכאותה שעה נזכר להם אותו עון שהיו רגילים גם הם בו: **לארץ.** מדלא כתיב לאלהים הכי קאמר לשפלות ולתחתית שבו שנגזר עליהם פורענות: **ולא מאד בכלל.** ובשרה כתיב (בראשית יב) כי יפה היא מאד. והאי קרא דלהכיסנ נקט למדרש הכא משום דרשה דלעיל דדרש מאד דכתיב בעובדיהו:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

[1]ובגוים לא יתחשב רבי אלעזר רמי כתיב [2]טוב ה' לכל וכתיב [3]טוב ה' לקוויו משל לאדם שיש לו פרדס כשהוא משקה משקה את כולו כשהוא עודר אינו עודר אלא טובים שבהם: לפיכך כל א' וא' כו': [4]ויעבר הרנה במחנה א"ר אחא בר חנינא [5]באבוד רשעים רנה באבוד אחאב בן עמרי רנה [6]ומי חדי קודשא בריך הוא במפלתן של רשעים הכתיב [6]בצאת לפני החלון ואומרים הודו לה' כי לעולם חסדו ואמר רבי יונתן מפני מה לא נאמר בהודאה זו כי טוב לפי שאין הקדוש ברוך הוא שמח במפלתן של רשעים דאמר ר' שמואל בר נחמן אמר ר' יונתן מאי דכתיב [7]ולא קרב זה אל זה כל הלילה באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה אמר להן הקב"ה מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה לפני אמר ר' יוסי בר חנינא הוא אינו שש אבל אחרים משיש דיקא נמי דכתיב [8]ישיש ולא כתיב ישוש שמע מינה [9]והזונות רחצו וגו' אמר רבי [10](אליעזר) למרק שתי חזיונות אחת של מיכיהו ואחת של אליהו במיכיהו כתיב [10]אם שוב תשוב בשלום לא דיבר ה' בי באליהו כתיב [11]במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות רבא אמר זונות ממש אחאב איש מצונן היה ועשתה לו איזבל שתי צורי זונות במרכבתו כדי שיראה אותן ויתחמם [12]ואיש משך בקשת לתומו ויכה ר' אלעזר אמר לפי תומו רבא אמר לתמם שתי חזיונות אחת של מיכיהו ואחת של אליהו: סימן קר"א וזכ"ה באדו"ם: כתיב [13]ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיה היה ירא ה' מאד מאי קאמר [13]קרא א"ר יצחק א"ל ביעקב כתיב [14]נחשתי ויברכני ה' בגללך ביוסף כתיב [15]ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף היה ירא אלהים אתה יצתה בת קול ואמרה ועובדיה היה ירא את ה' מאד אבל ביתו של אחאב אינו מזומן לברכה א"ר אבא גדול שנאמר בעובדיהו יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם לא כתיב מאד ובעובדיהו כתיב מאד א"ר יצחק מפני מה זכה עובדיהו לנביאות מפני שהחביא מאה נביאים במערה שנאמר [16]ויהי בהכרית איזבל את נביאי ה' ויקח עובדיהו מאה נביאים ויחביאם חמשים איש במערה וגו' מאי שנא חמשים איש א"ר אלעזר מיעקב למד שנאמר [17]והיה המחנה הנשאר לפליטה רבי אבהו אמר לפי שאין מערה מחזקת יותר מחמשים [18]חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום וגו' מאי שנא עובדיה לאדום אמר רבי יצחק אמר הקדוש ברוך הוא יבא עובדיהו הדר [7]בין שני רשעים ולא למד ממעשיהם וינבא על עשו הרשע שדר בין שני צדיקים ולא למד ממעשיהם אמר אפרים מקשאה תלמידו של רבי מאיר משום רבי מאיר עובדיה גר אדומי היה והיינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא [19]ויך את מואב וימדדם בחבל השכב אותם ארצה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא כי אתא רב דימי אמר ירד מתוכה מסרחת [7][20]ויקח את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עולה על החומה רב ושמואל חד אמר לשם שמים וחד אמר לשם ע"ז בשלמא למאן דאמר לשם שמים היינו דכתיב [20]ויהי קצף גדול על ישראל אלא למאן דאמר לשם ע"ז אמאי ויהי קצף כדר' יהושע בן לוי דריב"ל רמי כתיב [21]וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם וכתיב [22]וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם עשיתם כמתוקנין שבהם לא עשיתם כמקולקלין שבהם עשיתם [20]ויסעו מעליו וישובו לארץ אמר רבי חנינא בר פפא באותה שעה ירדו רשעיהן [7] של ישראל למדריגה התחתונה [23]והנערה יפה עד מאד א"ר חנינא בר פפא עדיין לא הגיעה לחצי יופי של שרה דכתיב עד מאד ולא מאד בכלל:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

תורה אור

1. כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב:
במדבר כג ט
2. טוב יי לכל ורחמיו על כל מעשיו:
תהלים קמה ט
3. טוב יי לקוו לנפש תדרשנו: איכה ג כה
4. ויעבר הרנה במחנה כבא השמש לאמר איש אל עירו ואיש אל ארצו: מלכים א כב לו
5. בטוב צדיקים תעלץ קריה ובאבד רשעים רנה: משלי יא י
6. ויוצץ אל העם ויעמד משחרים ליי ומהללים להודות קדש בצאת לפני החלוץ ואמרים הודו ליי כי לעולם חסדו:
דברי הימים ב כ כא
7. ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי העגן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה:
שמות יד כ
8. והיה כאשר שש יי עליכם להיטיב אתכם ולהרבות אתכם כן ישיש יי עליכם להאביד אתכם ולהשמיד אתכם ונסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה: דברים כח סג
9. וישטף את הרכב על ברכת שמרון וילקו הכלבים את דמו והזונות רחצו כדבר יי אשר דבר: מלכים א כב לח
10. ויאמר מיכיהו אם שוב תשוב בשלום לא דבר יי בי ויאמר שמעו עמים כלם:
מלכים א כב כח
11. ודברת אליו לאמר כה אמר יי הרצחת וגם ירשת ודברת אליו לאמר כה אמר יי במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות ילקו הכלבים את דמך גם אתה:
מלכים א כא יט
12. ואיש משך בקשת לתמו ויכה את מלך ישראל בין הדבקים ובין השרין ויאמר לרכבו הפך ידך והוציאני מן המחנה כי הוחליתי:
מלכים א כב לד
13. ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועבדיהו היה ירא את יי מאד: מלכים א יח ג
14. ויאמר אליו לכן אם נא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני יי בגללך: בראשית ל כז
15. ויהי מאז המקיר אתו בביתו ועל כל אשר יש לו ויברך יי את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת יי בכל אשר יש לו בבית ובשדה:
בראשית לט ה
16. ויהי בהכרית איזבל את נביאי יי ויקח עובדיהו מאה נבאים ויחביאם חמשים איש במערה ובלכלם לחם ומים:
מלכים א יח ד
17. ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה: בראשית לב ט
18. חזון עבדיה כה אמר אדני אלהים לאדום שמועה שמענו מאת יי וציר בגוים שלח קומו ונקומה עליה למלחמה: עובדיה א א
19. ויך את מואב וימדדם בחבל השבב אותם ארצה וימדד שני חבלים להמית ומלא החבל להחיות ותהי מואב לדוד לעבדים נשאי מנחה: שמואל ב ח ב
20. ויקח את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עלה על החומה ויהי קצף גדול על ישראל ויסעו מעליו וישבו לארץ: מלכים ב ג כז
21. לכן כה אמר אדני אלהים יען הקנכם מן הגוים אשר סביבותיכם בחקותי לא הלכתם ואת משפטי לא עשיתם וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם: יחזקאל ה ז
22. ודעתם כי אני יי אשר בחקי לא הלכתם ומשפטי לא עשיתם וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם עשיתם: יחזקאל יא יב
23. והנערה יפה עד מאד והיה למלך סכנת והשרתהו והמלך לא ידעה: מלכים א א ד

מסורת הש"ס

1) מגילה יז: ע"ש, 2) ל"ל אלעזר, 3) [בע"י ליתא ויכוקקנו כרם מאי אמר ליה אמר ר' יוחנן וכו' ועי' מהרש"א], 4) [יומא לח:], 5) [תענית ד.], 6) [נכ"ל: שוחיקון], 7) [ער' קידושין ע:].

מוסף רש"י

כי טוב. הודו לה' כי טוב משמע טוב שיקללו לפניו על זאת (מגילה יז:).
הדרן עלך אחד דיני ממונות

רבינו חננאל

אשר לא יבא באש תעבירו במים. ועוד א"ל כל הגוים כאין נגדו. אחון נמי איקריהו גוי שנאמר ישראל גוי אחד בארץ. א"ל כלעם ההוא מדידכו אשהיד עלן ובגוים לא יתחשב. ויעבר הרנה במחנה. באבוד רשעים רנה. באבוד אחאב [בן עמרי] (דינו) רינה. א"ר יוחנן מפני מה לא נאמר כי טוב בפרשה זו שנא' בצאתו לפני החלוץ אומר הודו לה' כי לעולם חסדו ועוד כתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ביקשו מלאכי השרת לומר שירה א"ל הקב"ה מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה לפני ללמדך שאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעי' ואע"פ שהוא אינו שמח אחרים משמח שנאמר ישיש ה' ולא כתיב שש ש"מ: **והזונות** פירוש חזיונות [כתיב] (כדכתיב) ואיש משך בקשת לתמו. אמר רבא לתמם שני חזיונות אחת של מיכיהו שנא' אם שוב תשוב בשלום לא דבר ה' בי ואחת של אליהו שנא' במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות ילקו הכלבים את דמך. ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיהו היה ירא את ה' מאד כשקרא אחאב לעובדיהו מה אמר לו ב"יעקב כתיב נחשתי ויברכני ה' בגללך ביוסף כתיב ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף. ביתא דההוא גברא אמאי לא מברוך דילמא לאו ירא שמים אתה יצתה בת קול ואמרה ועובדיהו היה ירא את ה' מאד וביתו של אחאב הוא שאינו מזומן לברכה. גדול שנאמר בעובדיהו ממה שנאמר באברהם דבאברהם כתיב ביה ירא את ה' ובעובדיהו כתיב ירא אה ה' מאד. חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום. מאי שנא לאדום אמר ר' יצחק יבא עובדיה שדר בין שני רשעים אחאב ואיזבל ולא עשה כמעשיהם ויפרע מעשו שדר עם יצחק ורבקה ולא עשה כמעשיהם ויפרע ממנו. עובדיה גר אדומי היה היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא. איכא דאמרי ירך מתוכה מסרחת. ויך את מואב וימדדם בחבל השכב אותם ארצה וימדד ב' חבלים להמית ומלא החבל להחיות: ויקח את בנו הבכור אשר ימלוך תחתיו ויעלהו עולה על החומה. רב ושמואל חד אמר לשם שמים ואחד אמר לשם ע"ז והאי דכתיב ויהי קצף גדול כדכתיב וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם קרא אחרינא כתיב עשיתם. הא כיצד כמתוקנים שבהם לא עשיתם כמקולקלים שבהן עשיתן. ויסעו מעליו וישובו לארץ באותה שעה ירדו [שונאיהן של] ישראל למדריגה התחתונה: מפני מה זכה עובדיה לנביאות מפני שהחביא חמשים חמשים איש במערה וכלכלם לחם ומים:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com